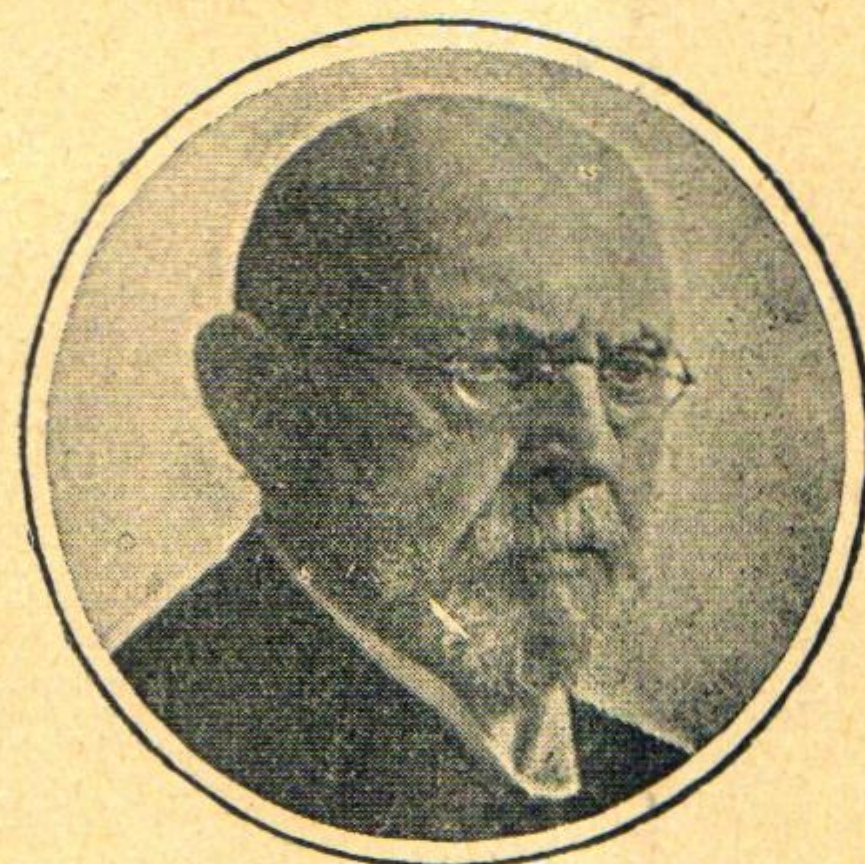

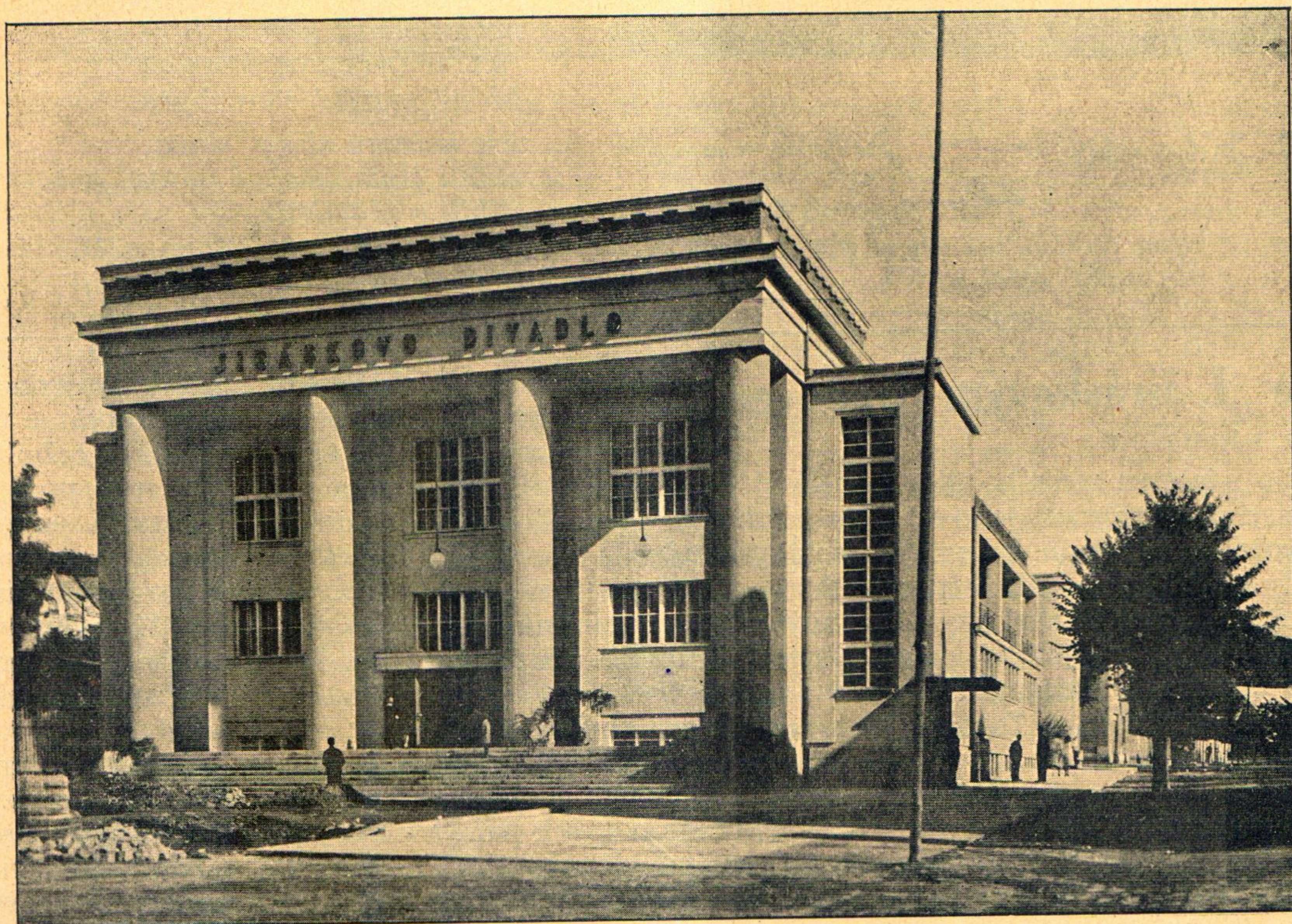
ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

ROČNÍK XIV (IX) — ČÍSLO 14

80

80

HLAVNÍ PORTÁL JIRÁSKOVA DIVADLA V HRONOVĚ

V Hronově na letošních
Jiráskových oslavách
(„I. Jiráskově Hronovu“)

IMPROVISACE. Jiráskovo Padolí!

Až to v srdce zabolí,
že tu nejste, Mistře, s námi,
když ples kolem hlaholí.

Vaše hlava šedivá
z obrazu jen zakývá,
jak se na nás usmívala
kdysi krásně za živa.

Lesy v Vašem rodném kraji
píseň o Vás šepotají
čarokrásnou, hřejivou,
že až v hrdle dech se tají.

Všichni čeští ochotníci
přišli Vám dnes, Mistře, říci:
díky za tu Vaši velkou práci,
ryzí tak — a nemizící.

Přišlo vojsko, přišli kmeti,
muži, ženy, malé děti —
rodu rod, že bude o Vás
celé věky vyprávěti!

Ze Slovenska přišel hurá
drahý, zlatý Slávik Jura
říct, že Čecha od Slováka
žádná moc už nerozbura.

Ale k čemu slova, slova,
slíbili jsme všichni znova,
slíbili a přísahali —
za rok — zase do Hronova!!

R u d. D e y l

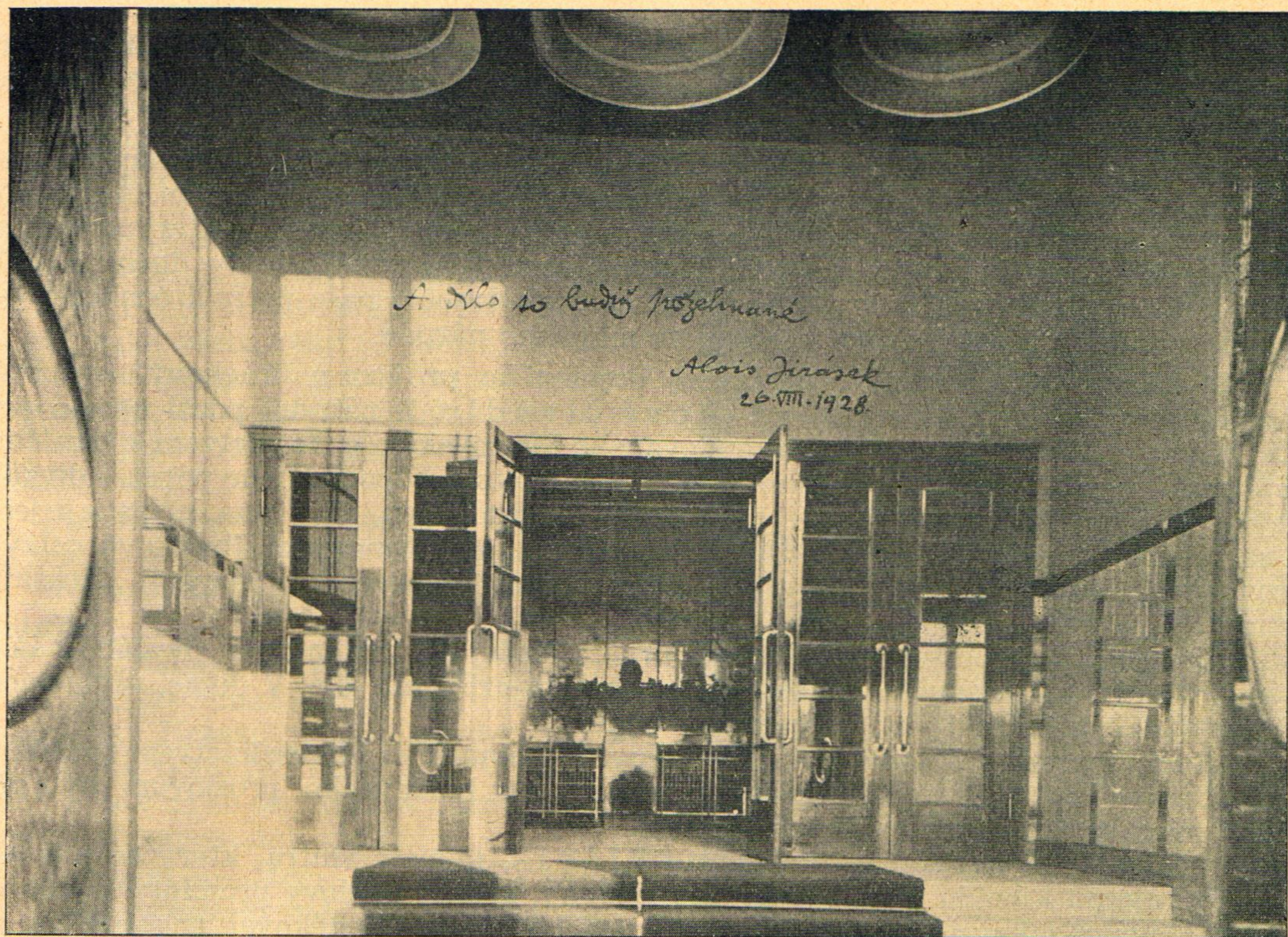
*A dílo to buděj požehnané
Alois Jirásek
26. VII. 1928.*

Za „I. Jiráskovým Hronovem“

D R. F R. H E R M A N

Když jsme přijali heslo: „Jiráskův Hronov“ za své, byli jsme si vědomi, že podnikáme velké a významné dílo. Československé ochotnictvo ujalo se těžkého úkolu: oslaviti památku velikého Mistra v prvním roce po jeho úmrtí u příležitosti jeho 80. narozenin způsobem, který by odpovídal významu vzácného životního díla jednoho z nejlepších synů národa a který by sloučil ve velkolepém projevu celý národ bez rozdílu stran a stavů — a zavázati se, že den Jiráskových narozenin bude každého roku „Jiráskovým Hronovem“, volajícím národ k trvalému uctívání a k obnovování slibů následování vážné výzvy zvěčnělého učitele a vůdce, který dobře věděl, proč a k čemu vede, napomíná a povzbuzuje národ. Nebyla to náhoda, která svěřila tento úkol právě ochotnictvu. Tato kulturní a osvětová služba, k níž Mistr Jirásek lnul jako bývalý ochotník i jako prozíravý literát a národní buditel, vybudovala mu nejkrásnější pomník v jeho rodišti a posvětila hronovský chrám umění jeho slavným a uctívaným jménem. Tato složka byla snad právě v dnešních rozháraných poměrech nejzpůsobilejší, aby na své neutrální půdě, nad kterou stále neochvějně vlaje prapor čistého nacionalismu, umožnila spojení všech česky cítících lidí, kteří před Jiráskovou urnou a v krásném Jiráskově divadle dovedou zapomenout na všechno, co je ve veřejném životě dělí, a dovedou aspoň v den Jiráskových narozenin cítiti jedním citem, uvědomiti si jediný, vyvýšený zájem celého národa: pochopit význam dobyté svobody a odpovědnosti za její zabezpečení.

Dnes, kdy je první „Jiráskův Hronov“ za námi, můžeme býti spokojeni se svým počátkem. Zdařila se nám hlavní část, ale podařil se i druhý úkol, aby se při této příležitosti reprezentovalo důstojně naše ochotnictvo. Jedině počasí nám nepřálo, a přece

VESTIBUL JIRÁSKOVA DIVADLA V HRONOVĚ

úspěch oslavy byl dokonalý. Neříkáme to sami sobě, ale potvrdili nám to všichni, kteří ocenili více přitažlivost Jiráskova hrobu a významnou povinnost k jeho památce, než náhodnou potíž s počasím. Byly i značné nesnáze, prýstící ze svízelných poměrů našich ochotnických spolků a ze všeobecné krise, ale to, co se nám podařilo uspořádat, bylo ke cti práce těch, kteří osvědčili zase onu příslovečnou obětavost, která musila překonávat z malého mnohem, mnohem více, než byla u těch, kteří byli na prostředky bohatší, ale na pohodlí choulostivější.

Pořad slavností byl dodržen a — kromě nepříznivého počasí — nebyl nijak porušen. Nálada byla opravdu slavnostní a zájem se stupňoval každým dnem. Divadelní představení, o kterých je psáno na jiném místě, byla vyprodána, a zvláště představení „Gera“ musilo býti opakováno ještě v pondělí 24. srpna. Velmi šťastný začátek učinil „Spolek divadelních ochotníků v Pardubicích“ Jiráskovým „Otcem“, vypraveným v novodobé režii. „Vzdělavací sbor vyšehradský“ sehrál „Vojnarku“ a „Spolek Al. Jirásek“ z Nového Bydžova sehrál premii „Filosofské historie“, oba s okázalým úspěchem a před plným domem. Na slavnostní akademii měl hlavní slovo prof. dr. Zdeněk Nejedlý, který v krásné přednášce promluvil o Jiráskovi jako o básníku národa.

A potom přišel hlavní den oslav, den 80. narozenin Jiráskových. Víc jak týden zachmuřené nebe jako by se připojovalo k holdu Mistrově památce, propustilo hned ráno radostné paprsky slunce, které oživily barvy krojů a zástupy a řady hronovských i hostí, chystající se na národní pouť k Jiráskovu hrobu. Nepřehledný průvod zahájilo sokolstvo, za kterým šlo hasičstvo, skauti, střelci, legionáři, pak nesen byl velký vavřínový věnec Ústřední matice divadelního ochotnictva čl., na němž kromě veliké stuhy byly menší stužky se jmény 52 okrsků ÚMDOČ. v národních barvách. Za věncem šlo předsednictvo „Matice“ a výboru „Jiráskova Hronova“ se zástupcem čl. vlády, drem Jurajem Slávikem, ministrem vnitra, a za nimi divadelní ochotnictvo a nespočetní hosté.

Byla to krásná a dojmavá podívaná od Jiráskova hrobu, pokrytého věnci a kyticemi, na tisíce hlav, tisících se kolem do široka po cestách i mezi hroby. Bylo naprosté

ticho, ani lístek se nepohnul. A do tohoto velebného ticha zazněl vážný sbor, přednesený hronovským zpěváckým spolkem. A potom Mistr Rudolf Deyl, člen činohry Národního divadla, přednesl Dykovu báseň, psanou k Jiráskovým sedmdesátinám.

Snad posvátný dojem oné slavnostní chvíle, snad to byl i tklivý Deylův přednes Dykových veršů, že jsem se po prvé zachvěl před svým řečnickým výkonem. Ale — byl to pocit krásný! Byla to skutečně vřelá vzpomínka na Mistra Jirásku, s kterým jsem se osobně stýkal, která vykouzlila pocit živé přítomnosti jeho nesmrtelného ducha, a byla to pak tichá, ale upřímná radost z poznání, kam až dospělo naše ústředí ochotnictva: v čelo národní pouti k Jiráskovu hrobu a za mluvčího národa.

Důstojným a významným doplňkem dojemného projevu u Jiráskovy urny byla manifestáční schůze v Jiráskově divadle. Z národní pouti nebylo jiné cesty, než do onoho chrámu umění, vybudovaného hronovským ochotnictvem k trvalému uctění památky velikého hronovského rodáka. Na hřbitově odpočívá jeho popel, v divadle přebývá — podle naší pevné víry — jeho duch. Na tento den, 23. srpna, připadají jeho 80. narozeniny a k nim jsme připojili první posmrtnou celonárodní Jiráskovu oslavu, kterou jsme i pro příští dny 23. srpna pojmenovali všeobecným názvem „Jiráskův Hronov“.

Na hřbitově jsme se poklonili jeho urně a složili dobrovolný slib trvalého následování jeho příkazu a naučení, uloženého v jeho nesmrtelném díle. V domě, věnovaném umění, skládali jsme hold jeho nehynoucí památce.

Všecky prostory divadla byly přeplněny. Přítomní byli předsednictvem požádáni, aby důstojný ráz schůze nerušili žádnými projevy a k holdovacím proslovům byli připuštěni pouze zástupci celostátních korporací.

První ujal se pak slova dr. J u r a j S l á v i k, ministr vnitra, který se jménem čsl. vlády připojil k holdu, ocenil Jiráskovy zásluhy, krásnými slovy promluvil o jednotě Čechů a Slováků jako základu budoucnosti našeho státu a poděkoval ochotnictvu za uspořádání „Jiráskova Hronova“. Náměstek starosty města Hronova pan K o v á ř pozdravil a přivítal hosty a poděkoval ÚMDOČ. za realizaci myšlenky trvalého uctívání Jiráskovy památky. Předseda Jiráskova okrsku ÚMDOČ. v Náchodě pan vrch. insp. M a x L e d e r e r učinil srdečný holdovací projev za ochotnictvo, načež spisovatel a sekční šéf J a r. K v a p i l promluvil za Českou akademii věd a umění takto:

„Česká akademie věd a umění poctila mne úkolem, abych ji zastupoval o dnešní krásné slavnosti a uložila mi, abych se jejím jménem poklonil hrobu jednoho z jejích nejslavnějších členů. Vyřizuji vám i její díky, že tak krásně ochraňujete pamět Jiráskovu a jsem šťasten, že právě já smím býti vzkazu toho tlumočníkem. Dovolte mi teď, abych promluvil ještě několik slov, nikoliv už za Českou akademii samu, nýbrž jako člověk, jemuž se stalo divadlo životním povoláním a jenž se pokládá za odpovědná i za jeho dnešní stav a rozvoj budoucí. Vy, přátelé, sdružení ve velkou obec československého ochotnictva, dali jste svými hronovskými slavnostmi najevo, že jste si vědomi svého národního poslání v duchu Jiráskově a vám tudíž připadá i ta krásná povinnost čeliti v naší době tomu, co se bohužel na našich namnoze i předních divadlech páše, tomu zesprostačení vkusu, tomu ohlupování diváků, tomu znešvařování krásné naší mateřštiny. Byly doby, kdy naše ochotnictvo slavně čelilo národní vlašnosti a šířilo do nejširších vrstev uvědomění národní; dnes v osvobozené vlasti netřeba se zříkati tohoto úkolu, ale bude nutno doplniti jej ještě dalším úsilím — tím, o němž jsem se právě zmínil. Buďte na stráži, aby české divadlo opět bylo divadlem někdy Tylovým a pak Jiráskovým, nedopusťte, aby se nakazilo všedností a hloupostí, jež se k nám bohužel odevšad a zvláště pokoutním a přece tolik hltaným tiskem dere — a ochráňte-li české divadlo této nákazy, stanete se nejlíp hodni velkého odkazu Jiráskova.“

Po tomto krásném projevu vyzvalo předsednictvo všecky přítomné ochotníky, aby povstáním prohlásili, že Kvapilovu výzvu přijímají a že slibují, že se jí budou řídit. K ochotníkům připojili se pak i ostatní přítomní na znamení souhlasu.

Pan plukovník Z á v a d a promluvil za Jiráskův pluk č. 30 a vřelými slovy označil svůj projev za hlas vděčnosti československého vojska. Mistr R u d. D e y l vzdal hold v zastoupení ředitelství Národního divadla, pan K ř í ž za Československou obec sokolskou, pan řed. V l č e k za Národní jednotu severočeskou, pan prof. dr. O t t a D u b s k ý za Mezinárodní výbor pro lidové divadelnictví, pan prof. F r. S e k a n i n a za spolek

Zajímavosti z hronovských slavností

Národní rada čsl. napsala pořadatelstvu: „Národní rada čsl. uvítala s povděkem tento projev hluboké úcty a oddanosti k Jiráskovi, který vyzní jistě jako živý památník Jiráskova díla v celém československém národě, bez rozdílu politického přesvědčení. Proto zvláště přeje si Národní rada čsl., jako všenárodní ústředí svépomocné, aby výsledek slavností, čas od času se opakujících, byl v životě národním trvalým a vyzněl jako mohutná manifestace z duše českého lidu.“

Pod heslem: „Nechte si Jiráska, my chceme Lenina“ pořádali komunisté právě 23. srpna tábor lidu v Novém Městě nad Metují.

„České slovo“ v úvodníku dne 23. srpna t. r. pouze poznamenalo: „Dnes slavíme 80. narozeniny Jiráskovy“ — a hned vypočítávalo, kolik takových oslav bylo v poslední době, a pak už se celý článek obíral jen heslem: mň vzpomínat, víc žít!

Resortní ministerstvo školství a národní osvěty věnovalo pořadatelstvu subvenci 1500 Kč, ale k slavnosti zástupce neposlalo. Pan sekční šéf dr. Wirth se omluvil.

Hlavní město Praha, jehož primátor byl v čestném předsednictvu, nevyslalo žádného zástupce.

Ani jeden denní list neuveřejnil odborné kritiky o divadel. představení, provedených v rámci programu „I. Jiráskova Hronova“. Ani jeden odborný kritik tam patrně nebyl a ani jeden z přítomných literátů ho nezastal, aby aspoň takovou zmínkou

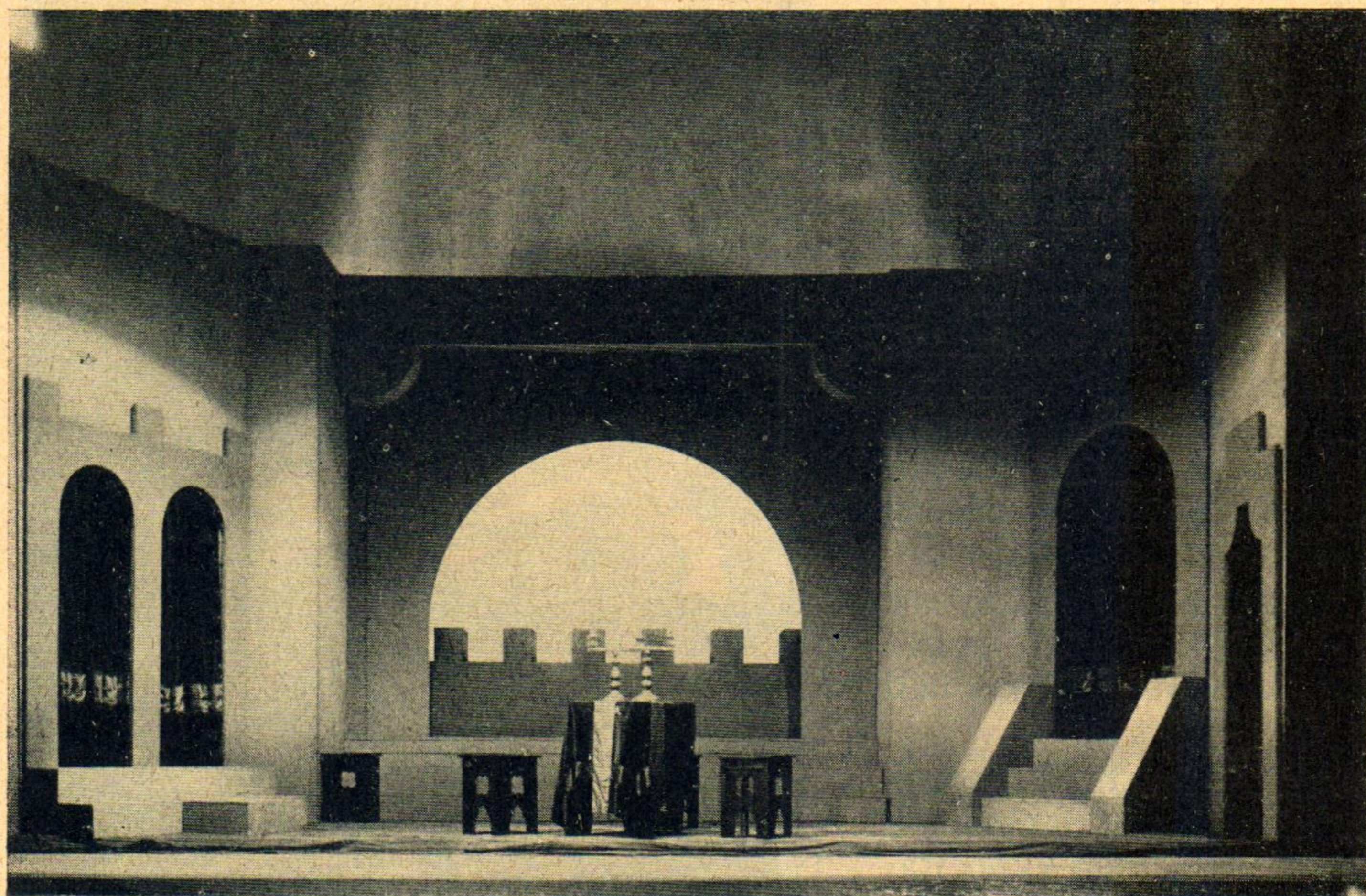
MAX LEDERER — PROF. LEO RICHTER

byla honorována obrovská práce Jiráskových ctitelů a divadelních nadšenců, kteří obětovali čas, peníze, svou dovolenou a své zdraví, aby oslavili Jiráskovu památku a obhájili uměleckou čest ochotnictva na hronovském jevišti.

„Svatobor“ a spisovatel a předseda Spolku čes. spisovatelů belletristů „Máj“ pan Fr. S. P r o c h á z k a prohlásil: „Jirásek je program, je povinnost. Naše svatá povinnost. To není jen Hronov, nýbrž celá republika. Jirásek se musí vžít v nás a duch jeho díla musí vychovávat náš dorost. Čím více, tím bezpečnější je náš stát.“ Za Slovenskou matici a za Ústredie slov. ochot. divadiel promluvil pan J i n d ř. B a r t e k, za Svobodné učení selské spisovatel a min. taj. pan dr. A d o l f C h a l o u p k a, za Svaz čsl. studentstva pan V o d s e d ě l e k, za Masarykův lidovýchovný ústav pan prof. F i l i p, za Syndikát čsl. novinářů pan red. E v ž e n C í z l, za všechna města, jejichž čestným občanem byl Mistr Jirásek, pan red. D r b o h l a v z Litomyšle, za ostatní česká města pan radní Š t ě p á n e k z Plzně a za ústřednu čsl. úředníků železničních pan V l a s t a P o k o r n ý.

Předsednictvo poděkovalo všem řečníkům a vyzvalo přítomné, aby tuto krásnou holdovací schůzi zakončili tím, že by, stojíce, věnovali dobu jedné minuty tiché, ale upřímné vzpomínce na M. Jiráska. Celou Jiráskovou dvoranou zavládlo posvátné ticho a sklopené hlavy se zvedaly ke konci velebné minuty k loži Jiráskově.

Kromě jmenovaných pp. řečníků byli přítomni z čestného předsednictva: poslanec Fr. Tomášek, Cyrill Bartoň-Dobenín, továrník z Náchoda, Jos. Bartoň-Dobenín, továrník z Nového Města n. M., generál a velitel 4. divise Ludvík Krejčí a inž. arch. J. Freiwald.

JIRÁSKOVO V HRO-

Slavnostní
čsl. ochotni-
na paměť
Mistra Alois-

Alois

G E-

Historická hra

Režisér:

Scén. výpr.:

Dějství první
a druhé: Na
hradě Gerově

Dále: dr. Čížek, dr. Hiller a Fr. Kříž za Čsl. obec sokolskou, J. Jirásek a Doležal za Sokolskou župu Podkrkonošskou, J. Rychlík za Východočeskou sokolskou župu Pippichovu, inž. Jar. Šilhavý za Podřipskou župu sokolskou, dr. Fr. Herman za Sbor pro postavení druhého Nár. divadla, dr. Leop. Batěk, intendant Klicperova divadla v Hradci Král., Jan Zieglosser za Politický klub omladinářů devadesátníků, dr. V. Fryček za Kruh českých spisovatelů a Literární odbor Umělecké besedy, inž. L. Železný za Spolek železničních inženýrů, pí Kučerová za Spolek železničních úřednic, V. Sklenář za Národní obec fašistickou, Jos. Jošt za „Národní listy“, Ant. Skála za deník „Svoboda“ v Brně, Jakub Rydvan za „Československé divadlo“, Lad. Krákora za Klub čs. turistů a kromě toho byly zastoupeny: Čsl. obec v Bělehradě (Jugoslavie), Jihočeská župa studentských spolků krajinských v Táboře a nakladatelství J. Otto a spol., které poslalo věnec na Jiráskův hrob. Z jednotlivých osobností byli přítomni: prof. dr. Zdeněk Nejedlý, prof. Leo Richter, dr. Bayer, pí Růžena Vojanová, spis. A. Zieglosserová, spis. Nina Tučková s chotěm, Karel Váňa, člen činohry Nár. divadla v. v., dr. Erik Kolár. Z členů ÚMDOČ. bylo zastoupeno 30 okrsků a 41 spolků.

Omluvil se pan prezident dr. T. G. M a s a r y k, min. předs. F r. U d r ž a l, prezident poslanecké sněmovny Malypetr, prezident senátu dr. Soukup, prezident zemského úřadu J. Kubát, presidium hlavního města Prahy, předseda Národní rady čsl. poslanec Ad. Prokůpek, presidium ministerstva obchodu a ministerstva pro sjednocení zákonů, guvernér dr. Vil. Pospíšil, velitelství 8. pěší brigády ve Vysokém Mýtě, Svaz čsl. herectva, Ústřední matice školská, dr. Hanuš Jelínek s chotí, dr. Karel Kramář, dr. Jiří Guth-Jarkovský, prof. Ferd. Strejček, spis. a red. Ad. Wenig, sekční šéf min. školství dr. Zd. Wirth, dr. J. V. Šimák, okresní úřad v Turnově, prof. Milan Svoboda, Autoklub republiky čsl., senátor G. Navrátil, senátor dr. Reyl, Viktor Klíma za Českou Filharmonii a řada spolků a ústavů.

Divadelní klady Jiráskova Hronova

MAX LEDERER

ideální oslavy básnickovy a velkého národně-uměleckého podniku. Výstava Jiráskova, akademie, sjezd ochotnický, pietní pouť k hrobu, slavnostní památník, to vše byly složky programu, jež vedle divadla platně spolupůsobily při úspěchu. Ale není to jistě přeceňování nebo jednostranné posuzování, řeknu-li, že divadelní hry byly hlavními ději oslav a že k nim soustřeďoval se největší zájem obecnstva. V nich spočívalo těžiště celého podniku, k nim byla soustředěna pozornost nejen oslavujících, ale i kritické veřejnosti

Jiráskův Hronov v bohatém programu obsahoval několik složek kulturních, jež ve svém souboru tvořily celek

DIVADLO NOVĚ

představení
ctva ÚMDOČ.
80. narozenin
se Jiráska

Jirásek:

R O

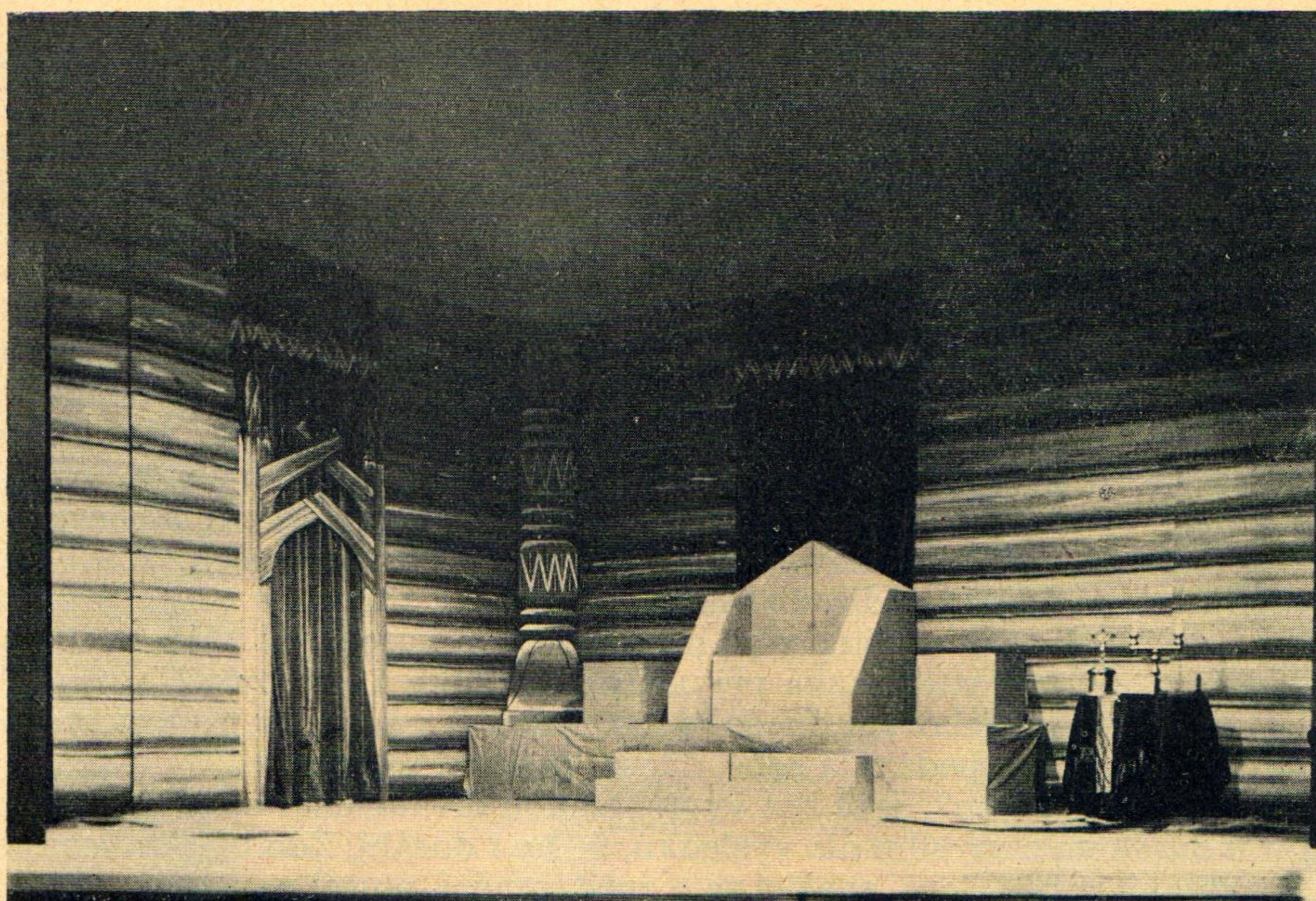
c 4 jedn. s dohr.

Max Lederer

prof. L. Richter

Dějství čtvrté:

Dřevěná síň
na hradě
Braniboru

a jich zdar nebo nezdar rozhodoval o zdaru oslav. Byla to ohromná odpovědnost, jež spočívala na souborech i jednotlivcích a měla rozhodnouti nejen o nich, ale o kvalifikaci československého ochotnictva vůbec. Neboť věděli jsme, že dle našich výkonů, jež byly označovány za vybrané z celého souboru ochotnictva, bude se soudit na ochotnictvo vůbec, jež dosud nemělo takové příležitosti k soubornému vystoupení před veřejností.

Všeho toho byli si účinkující vědomi a přirozeně tato tíha odpovědnosti znervosňovala přípravy a nejen pobízela k nejvyššímu napětí sil, ale také zveličovala každou překážku a množila každou úzkost hledajících a tvořících. A bylo těch překážek, nesnází, pochyb jistě více než dosti. Byly takové, jež vězely v souboru a musely z něho býti vymýtěny, ale byly i takové, jež samy nakupily se do cesty a o nichž se někdy zdálo, že je nelze zdolati. Nezvyklost jeviště, nemožnost dostatečných zkoušek na něm, neznalost publika, jež v některých případech přistupovalo k dílu s nedůvěrou, nestejnorodost obecenstva, v němž zasedalo obzvlášť hodně ochotnických „kritiků“, nesnáze komparsové, to vše byly věci, jež teoreticky lze omeziti na nejmenší míru, jež ale v praxi budou se vyskytovat vždy, zvláště při nedostatku prostředků hmotných, jež by umožnily dostatečné studium a klidnou průpravu. Zvítězilo-li ochotnictvo v tomto zápase, kde nasažovali jednotlivci nervy i tělesné zdraví a kde celek přinášel ideální oběti, o nichž veřejnost nemá zdání, svědčí to o technické výši a citové vroucnosti ochotnictva, jež v nezištném zájmu uposlechlo výzvy svého ústředí k oslavě toho, jenž ve všech těch cnostech byl nám vzorem a příkladem.

Kdybych měl hodnotiti klady I. Jiráskova Hronova, byla by to tedy v první řadě obětavost, dokonalost, disciplína souborů i herců a jich technických pomocníků, kteří aktivně účastnili se toho činu. Ale stejně bych hodnotil krásné překvapení, jež nám Hronov přinesl. Přišli jsme tam oslavovat mrtvého a našli jsme tam živého, hodně živého básníka. Je u nás legenda, která hlavně po smrti Jiráskově se rozšířila, že jeho tvorba dramatická je pouze podružnou složkou jeho díla a že je klasickým pozůstatkem, o němž sice nutno mluvit s úctou, ale jež nelze zařadit do živého repertoaru. Že je úctyhodnou pozůstalostí, k níž nutno jen sáhnout při slavnostních příležitostech, není-li již z důvodů pietních jinak možno. Proto také Jiráskova díla na stálých scénách jsou bílou vránou, velice bílou. Ačkoliv jsme v hloubi duše byli přesvědčeni o ceně Jiráskova dramatického díla, přece jen obavy o jeho životnost v nás byly. A když jsme sestavovali program, přihlížejíce výhradně k Jiráskovi, počítali jsme s tím, že prokážeme básníku poctu i za cenu ztráty finanční a na úkor účinnosti naší práce.

Překvapení bylo radostné a úplné. Hned první představení cyklu „Otec“ v inscenaci a provedení spolku divadelních ochotníků z Pardubic bylo plným vítězstvím život-

nosti Jiráskovy. Pardubice zbavili „Otce“ veškerého folkloru i dobového koloritu určitého data a přesadili jej do dnešního života, do nynější doby. Byl to první průlom do způsobu, jakým Jirásek do dneška byl hrán, pokus více než odvážný právě v Hronově, na místě, kde tradice Jiráskovská nejvíce převládá a — osvědčil se. Vyloupili-li Pardubičtí z „Otce“ čistě lidské jádro, a tím jej zaktualisovali, snažil se Praha-Vyšehrad opět v duchu dneška o novorealismus v provedení „Vojnarky“. Měli práci lehčí než Pardubice a naopak zase těžší. Fabule „Vojnarky“ je citově účinnější, ale nemá zase té dramatické prudkosti, jaká vyznačuje „Otce“. Děj je vleklejší, až do konečného vyvrcholení mdlejší. Ale i tu byl podán Jirásek dnešní a zřejmě chytil. Na těžkém pokuse Novobydžovského „Jiráska“ cením nejvýše jeho ráz mládí a pro mládí. Fabule novelistická nemá ve zpracování pánů dra Porta-Vrbského dostatečné divadelní účinnosti, jak ani jinak není možno. Je novým dokladem, že z pěkných povídek nelze tvořit dobré divadlo. A přece jen i „Filosofská historie“ získala si ne blahovolnou pozornost, ale živý úspěch. A získala ho poctivě — průbojností mládí. Dovedla Jiráskově idylce dát vzruch a to ne jen retrospektivní, ale čistě dnešní. Veselí nedošínského háje bylo ono veselí, jež přáli bychom si zřít u dnešní mládeže a vážnost studentská při událostech roku 1848 byla činným účastenstvím politickým, jež by potřebovala dnešní doba. A herci a herečky, to byli studenti a studentky, to byla mládež, jež podávala sebe, dnešní duševní mládí.

Rovněž „Gero“, jenž byl vyvrcholením divadelních oslav Jiráskových, hledal kontakt s dneškem a myslím dle výsledku, že ho i dosáhl. Zde bylo ovšem největší nebezpečí ztroskotání, neboť Gero, snažící se o zpřítomnění, musel navázat na nejhlavnější stránku dneška, na politiku. Šel jsem v ohledu tom tak daleko, že jsem vědomě oslabil dramatický závěr hry, abych dohrou vyzvedl Jiráskovo poselství dnešku. A necht' úsudky o tom jsou jakékoliv, myslím, že tím právě bylo dosaženo — ovšem zásluhou představitele Čedraga — nejtěsnější souvislosti dneška s dobou X. století, do níž hra historicky spadá.

Životnost celého cyklu Jiráskova byla dokumentována nejlépe návštěvou. Poněvadž Hronov při svých 3000 obyvatel nedával záruky, že divadlo naplní, zvláště když na venkově chodí se hlavně pro kus a ne pro provedení a Jiráskova dramata byla tu známa, očekávali jsme s obavou, že při „Otcí“ a „Vojnarce“ bude divadlo dost prázdné. Zatím již „Otec“ měl naplněné hlediště, při „Vojnarce“ byly nutny již přístavky, na „Filosofickou historii“ byly přístavky rozmnoženy o na rychlo sdělaná sedadla v orchestru a „Gero“ musel být hrán ještě po třetí a byl by při rekordní návštěvě snesl ještě řadu představení, kdyby herci byli mohli setrvati v Hronově. Pro zajímavost uvádím, že normální počet míst v divadle je 540 a že na př. na jedno představení „Gera“ bylo prodáno 892 lístků. A zde tedy viděl bych vedle oceněné již životnosti Jiráskovy třetí divadelní klad Jiráskova Hronova.

Je jím zvýšený zájem o divadlo v celém širém kraji a můžeme i říci, v celé republice. Měl jsem příležitost konstatovati, jak zprávy o úspěchu ochotnictva v Hronově působily i v nejvzdálenějších místech republiky na ochotnictvo. Celá řada spolků a okrsků hlásí již dnes zájezdy a účast k příštímu Hronovu, velká řada spolků dává Jiráska na repertoar. Ale nejen umělecká stránka, i organizační dochází plného ocenění a to je věc, již nelze za našich poměrů podceňovati. Leč to nepatří snad přesně do rámce mého pojednání, v němž chtěl jsem jen vyzvednouti umělecké klady I. Jiráskova Hronova: důkaz umělecké i národně ideální zdatnosti ochotnické, životnost díla Jiráskova a propagaci divadla u ochotníků i obecně. Snad najde nějaký hyperkritik i stíny hronovského slunce, ale my těšíme se nezkaleně z jeho světla i tepla.

Divadelní hry I. Jiráskova Hronova

Pro Jiráskův Hronov stanoveno bylo heslo: nejlepší soubory a nejlepší jednotlivci ve službách Jiráskova díla. Úkol pro ně byl dvojitý, jednak dokázat nejen krásu a myšlenkovou hloubku, ale i životnost Jiráskova díla a jednak prokázat kulturní výši ochotnické práce jak co do technického provedení, tak co do propagace ideové. Bylo to dílo jistě nesnadné, ne že by takových

souborů a takové práce v ochotnictvu nebylo s dostatek, ale poněvadž překážky hmotného rázu nepřipouštěly průpravu, již k podobné činnosti má divadlo stálé a poněvadž tím zaviněná práce na ne dosti známé prostoře a v nezvyklém prostředí znevažovala i podmínky, obvyklé pro ochotnickou práci na domácím jevišti. To vše mohlo být omluvou, kdyby něco se nebylo zdařilo, ale nebylo by jistě přijímáno s po-

Gero, markrabě východní marky — **Jos. Sunek** („Hálek“, Nymburk)

Stodorané:

Milhost — **J. Paštika** (Sokol, Nové Verneřice)
Nákon — **V. J. Hrdlička** (Ladeckého okrsek, Most)
Pribihněv — **V. Hanka** (Sokol, Král. Vinohrady)

POSTAVY Z JIRÁSKOVA „GERA“

Irmingerd, Rothulfova dcera — **Máňa Nesládková** (Spdo. Náchod)

rozuměním u mimoochotnické veřejnosti. Ale podařilo-li se tyto překážky tak skvěle zdolati a byl-li nejen hmotný, ale i morální úspěch her velký, nutno snad přece tyto okolnosti aspoň zde připomenout.

Mezi soubory, jež v Hronově hrály, měl jistě „Spolek div. ochotníků v Pardubicích“ posici nejtěžší. Vybral si z Jiráskových her poměrně nejdramatičtější, ale nespokojil se laciným úspěchem dějové dynamiky. Opovrhl také všemi folkloristickými pomůckami, které dojem hry až dosud zvyšovaly. Šel do samé lidské hloubky Jiráskovy fabule a předvedl nám časově a krajově neodvislé drama lidských duší a citů. Dal mu rámec neutrální, expresionisticky — symbolický a zlomil tím veškerou tradici, podle níž dosud „Otec“ se hrál. Režisér dr. Krpata a tvůrce scény K. Jičínský podnikli tu smělý pokus, jenž měl proti sobě veškerou dosavadní šablonu. Jejich vítězství bylo proto tím záslužnější. Ovšem nebyli by ho dosáhli, kdyby nebyli podporováni tak dokonale sladěným souborem a tak vyspělými jednotlivci, jakými Pardubičtí se projeví. Bylo by křivdou uvést jednotlivce a neříci, že stejná chvála patří všem. Ovšem Divíšek i v tomto podání je ústřední postavou, jíž celá hra nabývá svého rázu. I on (Julius Mitlöhner) byl zcela odlišný od představy, jakou jsme si během let vytvo-

řili. Byl civilní, nepatetický, prostý a právě tím dosahoval účinu citového. Anna v mikádu (Marie Janoušková) byla nezvyklým sice, ale půvabným zjevem a dovedla prostým slovem obnažiti hlubky citové. Nejvíce snad iritovalo nové pojetí u osoby, která si během let dobyla vedle Divíška nejústálenější formy, u Křivdy (Jar. Krátký). Ale i tu se ukázalo, že moderní výraz přibližuje. To platilo v různých variacích o všech osobách souboru, Kopecké Věry Klečkové, velmi dobré Peluňkové pí Finkové, Kopeckém p. dra Krpaty — ježž jsem však jako režiséra velice nerad viděl v souboru — Antonínu p. Škody, Václavu Ladislava Mitlöhnera a Bobši Karla Košťála, kteří zvláště ve svém zápase stlumili vhodně drsnost děje. Janáč v shimy botech — p. Kypr — a oba chalupníci pp. Záknavský a Klivický — doplňovali dobře soubor, v němž neztrácela se žádná figurka. Ač sem tam přece jen prokmitla trochu tradiční šablona, v bezděčném gestu neb promluvě herecké, v kroji, nutno přiznati spolku div. ochotníků v Pardubicích, že dosáhl zaslouženého úspěchu a to zcela vlastní zásluhou vnitřní práce a ochotnické disciplíny.

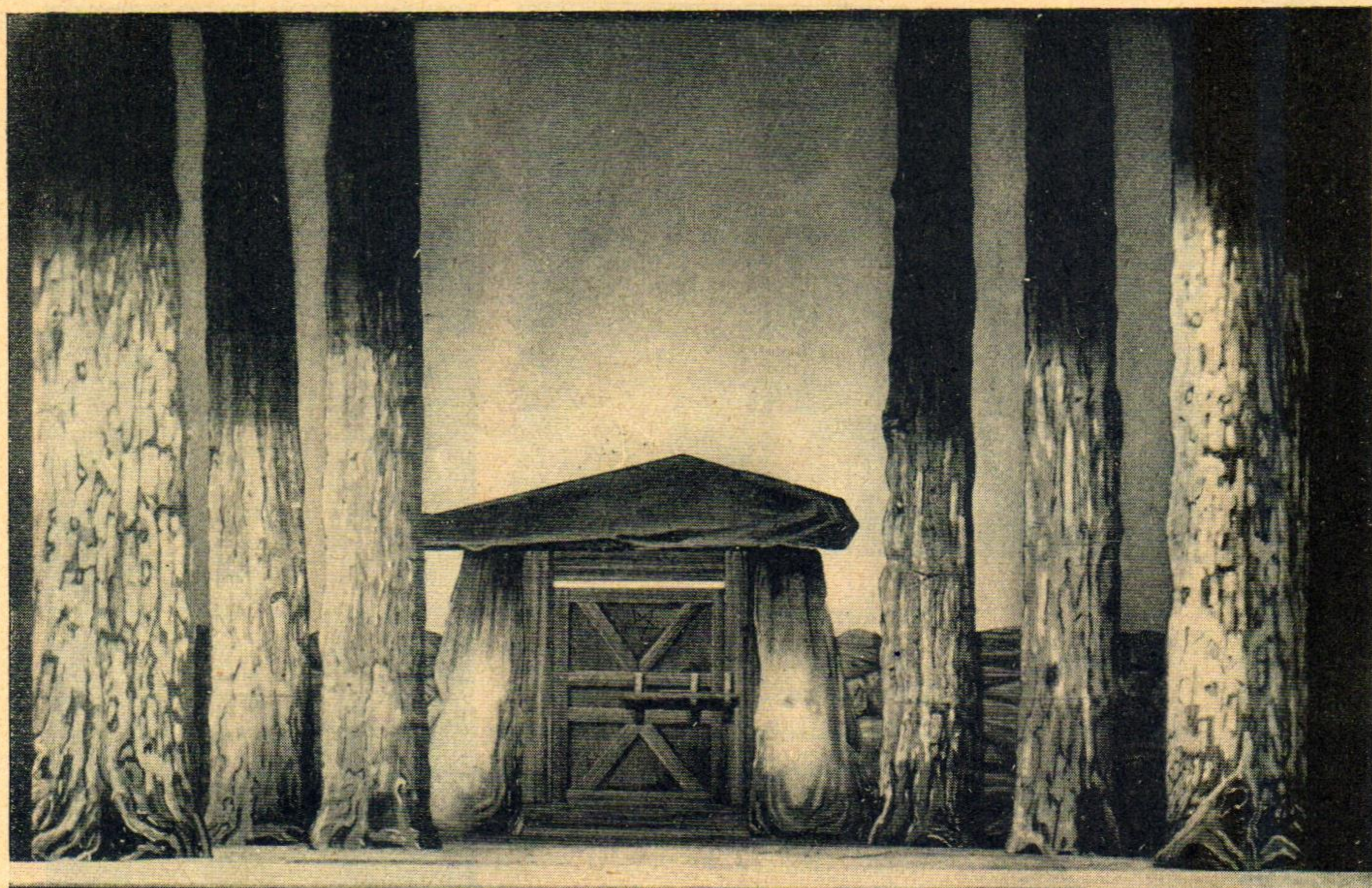
Po Pardubicích jako druhý soubor hrál „Vzděl. sbor Praha-Vyšehrad“ „Vojnarku“ za režie inž. J. Barka. I tu projevila se vysoký stupeň ochotnické vyspělosti, hlavně ve vý-

I. JIRÁSKŮV

Divadlo

A. JIRÁSEK:

Proměna
čtvrtého
dějství:
Starý háj
v okolí
Braniboru

konech. Režie trpěla podle mého mínění jednak tím, že režisér hrál jednu z největších rolí Antonína Havla, jednak tím, že souboru neposkytnuta dostatečná zkouška na hronovském jevišti. Režie dala hře charakter neorealismu, jenž však místy přešel až k strohému naturalismu, zvláště v závěru hry. Nezvyklostí jeviště zaviněny byly také nepřiměřené přestávky. Režisér sám hru také vypravil a tu spojil šťastně realismus s mírnou symbolikou, při níž překážely jen zbytečné závěsy na horizontu. Jinak byla výprava hry velmi dobrá. Výborná byla souhra, která měla rychlý spád i vnitřní sílu. Vyzvedl bych zvláště šťastně sehrahou scénu hospodskou, v níž pěkně uplatnili se oba muzikanti (pp. Smažík a Malík). Ze solistů nejvíce vynikla v titulní roli pí Hana Barková. Pěkná vzhledem, umírněná v gestech vytvořila postavu, která opět se líšila od tradicionelní Vojnarky, ale byla nám lidsky blízká jak ve svém milostném poblouznění, tak v opravdovosti citu mateřského. Pí Turečková v staré Havlové naplnila svoji sympatickou úlohu citovým rozechvěním čistého rázu. Velice pěknou postavičku podala sl. Fabiánová v Bětce. Ženský soubor doplnila vhodně hospodská pí Horké. Stěžejní úlohu Antonína držel p. Barrek v pěkné, důsledné linii, škoda že ku konci dal se strhnout k přepětí sil. V celku byl jeho Antonín výkonem velmi dobrým. Jakub Vojnar — p. Oskar Vyskočil — vybočil z tradice do přílišné měkkosti a nedovedl jí nahradit charakterovu pevnost Vojnarovskou. Velmi dobrý byl Hruška pana Fr.

Branda. Pan Pleva v Martinovi vypadl z počátečně dobře pojaté charakteristiky pro libost galerie. Vypadl tím pak z rámce hry nadobro.

Celkem nutno říci, že obě představení měla režijní i hereckou výši, již bychom rádi nazvali „ochotnickou“. Že vnější jejich úspěch byl úplný, pro naše kritické hodnocení je vedlejší, ale hodně potěšitelné.
—ml—

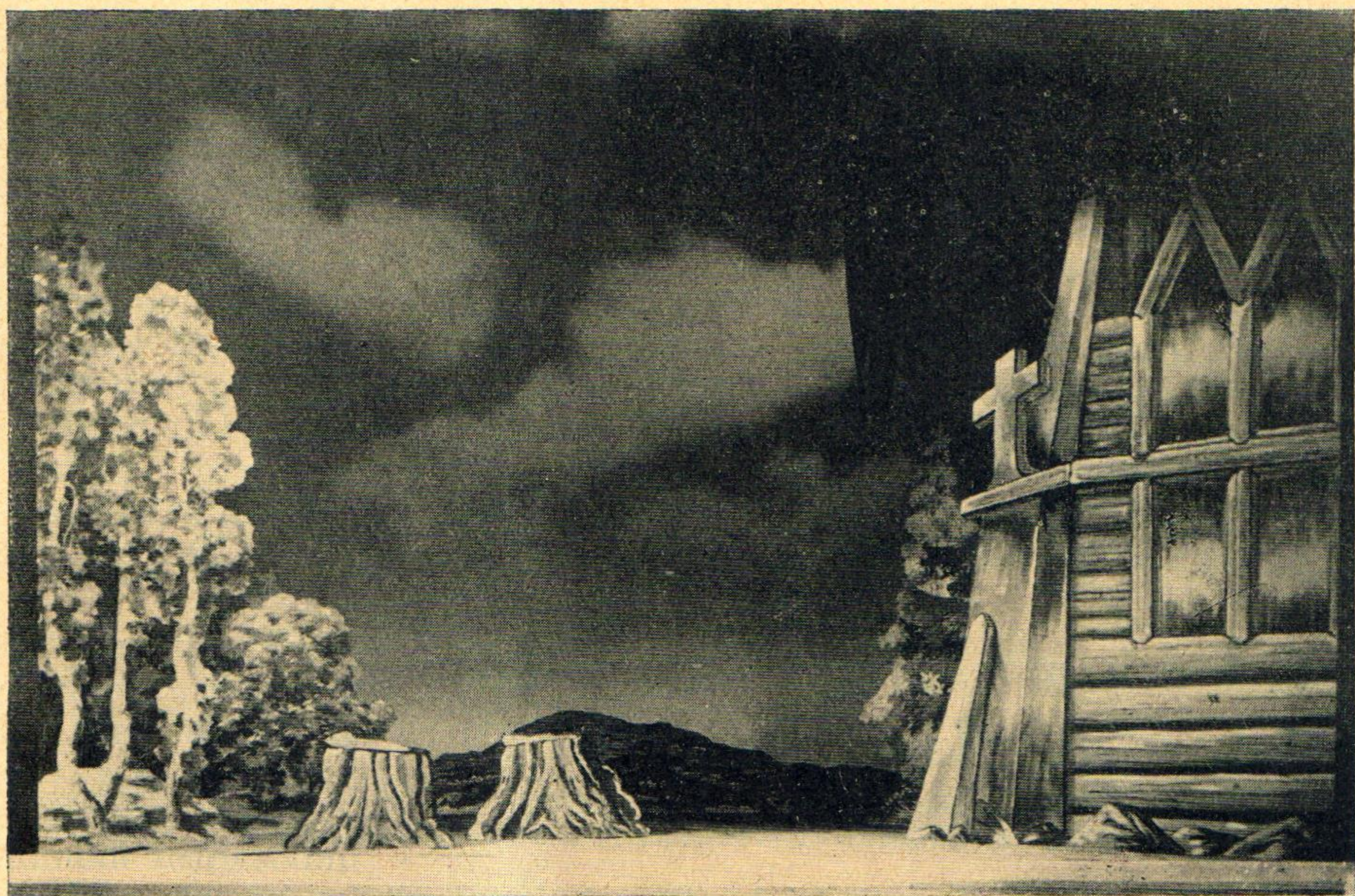
Premiérou bylo Spdo. „Jirásek“ z Nov. Bydžova za režie Al. Janaty vypravené dramatické zpracování J. Porta a Bedř. Vrbského rozkošné litomyšlské „Filosofské historie“, zpracování ne právě nejšťastnější. Ukázalo se již při „F. L. Věku“ a jeho pokračování „Václavu Thamovi“, že zvěčnělý Mistr Jirásek byl si dobře vědom obtíží, jež působí zhuštění a spoutání volného toku románové látky v koncisi formy dramatu, proto sám kromě „Sousedů“, z nichž vytvořil svého „Emigranta“, nezpracoval divadelně žádné své dílo románové, ač by byl měl k tomu plné oprávnění autora „Vojnarky“, „Otce“, „Lucerny“ a řady dalších úspěšných prací dramatických. „Filosofská historie“, tento křehoučký výtvar jeho Musy básnické, idyla mladých tužeb, s tolikrátě měnícím se prostředím ani se dobře nedala vměstnati ve tři akty, resp. pět obrazů bez újmy dějové spojitosti, kterou mohl si doplniti jen ten, kdo znal toto drobné dílko z čtení, ovšem že to byli snad všichni diváci. Nemilé překvapení působila 4. scéna svěcení praporu studentské gardy, jež je v povídce odbyta několika málo vě-

HRONOV

hronovské

GERO

Dohra: Krajina
s kostelem
z dubových
kmenů místo
pohanského
božiště

tami. Nejzdařilejší byl obraz 1. v bytě slečny Elis s bezprostřední náladou studentských „kvartýrů“, který také v inscenaci Novobydžovských působil nejsuggestivněji. Novobydžovský soubor zhostil se vůbec svého těžkého úkolu velmi čestně: V celku i početných jednotlivcích, mezi nimiž mladí převládali. Bylo je radostno pozorovat, jak obratně si na jevišti vedli, nedávní začátečníci, když obklopili stárnoucí, dobrotivou slečnu Elis, či hrozivě shrnuli se v zákoutí Nedošínského háje kol klevetivé Rollerky. Hrála ji v příliš mladé masce, ale jinak dobře M. Bartošová, která s blahobytnou, nadouvačnou paní Roubínkovou A. Sacherové získávala primát večera. Ostatní dámské role byly zpracováním značně odbyty. Osobitě pojat aktuár Roubínek F. Poláčkem; mnoho připomínal Jiráskovu předlohu této postavy z výstavy litomyšlské.

Rdv.

Tři reprisy „Gera“

téměř do nemožnosti přeplněné, byly vyvrcholením srpnových divadelních oslav hronovských. Čtyři dějství historické hry, jichž mohutný scénický účín potlačen úmyslně dohrou, aby spíše vynikl její morální smysl, nabádající krutým příkladem záhuby Slovanů pobaltských k národní svornosti, nastudovány okrskovým režisérem náchodského Jiráskova okrsku Maxem Ledererem, soustředily v početných, zvláště mužských postavách výkvět herců-ochotníků z nejrůznějších souborů české oblasti. Hrozilo tu sice nebezpečí celkové nesouro-

dosti hry, naproti tomu však byla tu jistota vynikajících výkonů jednotlivců, které byly by mohly přemoci tento nedostatek. Nebylo-li ho a vyzněla-li hra i po stránce souhry tak skvěle uceleně, zvláště tam, kde nezasahoval kompars, který je kamenem úrazu i největších scén, že snesla jinak nejprísrnější kritické s nimi porovnání, je to důkazem vysokých hodnot režie, jež ovšem prošla několikerým ohněm zkoušek při neméně rozměrných ensemblových představeních okrskových „Lucerny“ a „Pana Johanesa“ v přírodě. A tímto počinem vyvrcholila. Z jednotlivých postav dlužno jmenovati především Gera J. Sunkova (Hálek, Nymburk), vznosný zjev jevištní, trochu měkkého výrazu tváře a citem prosyceného hlasu, jinak však výkon dokonalý, herecky ukázněný. Krvelačného Rothulfa s výrazem zavilé zášti v očích i v každém pohybu zmrzačeného těla hrál Fr. Staněk (Klicpera, Holice), Sigifrida Jar. Fric (Tyl, Jičín), jemuž vzhledem byl dosti podobný hrabě Thietmar Rud. Boese (okrsek Hany Kvapilové, Jihlava). Gerova zlého ducha, kaplana Wulfhariho vhodně zosobnil J. Moravec (Tyl, Nové Město n. Met.). Proradného Stodorana Tugomíra skvělou maskou obmyslil Jos. Čuchal (Spdo., Jaroměř), mužně lepým zjevem upoutával Želibor V. Nejedlého (Sokol „Vrchlický“ Jaroměř). Typy slovanských knížat vytvořili inž. Emil Mareš, Rud. André (Heyduk, Plzeň) a Boh. Suchánek (Tyl, Jičín). Zvláště jejich recitace se správně použitým akcentem ušlechtilého retorského patosu neměla kazu.

Skvělá mluva byla vůbec předností těchto představení, jichž vysokou úroveň nepopřeli ani přítomní herci z povolání. Pohan-ského kněze Čedraga sympaticky hrál J. Mitlöhner (Spdo. Pardubice), jiné Stodora-ny odlišně zpodobovali V. J. Hrdlička (Ladeck. okrsek, Most), Jos. Paštika (Sokol, Verneřice), V. Hanka (Sokol, Vinohrady), Josef Pfeifer (Jirásek, Smiřice), J. M. Vlček (Čapek, Malé Svatoňovice). Z tří ženských postav něžnou, cituplnou Irmingerd vytvořila M. Nesládková (Spdo. Náchod), jež by mohla býti ozdobou každé velké scé-

ny, panovačnou Hatheburgh V. Vlková (Sokol, Praha-Spořilov) a komornou Immu Zd. Moravcová (Tyl, Nové Město n. Met.). Scény všech obrazů nově navrhl prof. Leo Richter (Sokol, Rokycany). Je to velký umělec, škoda, že odlehlost místa jeho životního působení od střediska Prahy vzdaluje ho inscenační práce ve velkém slohu. Pro ochotnictvo jsou inscenační jeho pokyny nepostradatelné, jeho obrázky mluví za sloupce textu. „Gera“ vypravil věrně dobově a skvěle náladově. Kostymovou výpravu dodala náchod.firma Šustrova. *Rydv.*

O technickém a osvětlovacím zařízení Jiráskova divadla v Hronově

(Tuto vzpomínkovou črtu trojici: FREIWALD—KUDRNÁČ—LEDERER přátelsky připisuje LEO RICHTER)

ku, která je v souladu s intimní, hřejivou krásou vnitřku, kde vše až do poslední maličkosti je formálně i barevně úplně umělecky domyšleno; nic tu neruší celkový dojem a všude tušíte ruku vysoce inteligentního umělce, který dílo to vytvořil. Každá místnost má tu svůj barevný akord, barva stěn, nábytku i záclon je všude tak harmonicky zladěná, že směle možno říci o tvůrci toho všeho, architektu Freiwaldovi, že je čaroděj barev.

A nejvíce to cítíte, rozhlížíte-li se hledištěm divadla. Zde znamenitě dovedl jemně cítící umělec chlad betonových konstrukcí zmírniti obložením dřevem. Dole i na stropu příjemně nahnědlé tony dřeva pojí se k plochám, jasnou pompejskou červení svítícím a mezi tím zase pásy blankytné modře přerušují jemnou hněd' stěn a vše to jakoby spjato zlatými liniemi v harmonický barevný akord! A zasvítlí-li do toho jiskřivé body vhodně rozhozených svítidel, je dojem teprve úplný. Viděl jsem mnoho místností moderních, různě tvarově i barevně řešených, ale hledišti Jiráskova divadla co do útulnosti a hřejivosti nevyrovná se žádná. A pak: zde lze bez frází říci, že Jiráskův duch tu žije! Hned při vstupu do vestibulu vítá nás nad bronzovou bustou Mistrovou jakoby jeho rukou psané heslo: A dílo to budiž požehnáno! Nad ložemi z blankytné půdy svítí zlatem jména všech dramát Mistrových. A v předu nad oponou hrdý a vystižný nápis: „U nás!“ Jen čtyři písmena, ale mluví!

A nyní rozhrneme těžkou plyšovou oponu a podíváme se, jaké scénické zázraky jsou ukryty za ní! Otvor jevištní je 9 metrů široký, ale dá se důmyslným zařízením asi o 2 m zúžit. Budka nápořední vůbec nevyčnívá nad úroveň podlahy a vedle ní umístěna druhá pro mistra osvětlení. Po obou stranách je dolní světelná rampa čtyřbarevná na přímé i odražené světlo. V hledišti umístěny jsou nad ložemi 2 velké reflektory, u nichž intensita světla a záměna barev je řiditelná z boudy, svrchu zmíněné. Jeviště, samo velmi rozlehlé, má podobu duté krychle 14 metrů široké, hluboké i vysoké. Celý tento prostor možno do kruhu úplně obepnouti bílým látkovým horizontem, který motorem se roztáčí a zase stahuje. K osvětlení této obrovské plochy slouží 28 svítidel à 1000 W v barvách světle a tmavomodré, zelené, žluté a červené, jimiž možno jakýkoli libovolný barevný ton na celém horizontu vykouzlit. Kromě toho je tu velký projekční stroj, kterým lze celé dekorace promítati, jakož i sníh, déšť, východ měsíce a slunce a jiné scénické zázraky. Zvláštní přístroj, složený z 5 otáčejících se strojů projekčních vrhá mraky po celé obloze, které dle libosti plují tu rychleji, tu volněji a mají vzhled buď bílých obláček neb hroživých mraků bouřkových!

Jiný přístroj vrhá blesky na oblohu a jiným zase lze vylouditi závan vánku neb větru až do nejprudčeji zuřící bouře! Dále ještě k osvětlení přední části jeviště slouží horní rampa čtyřbarevná a čtyři velké reflektory, ozařující přední hrací plochu. Kromě toho je k dispozici ještě několik přenosných reflektorů, přenosná rampa a projekční stroj, které možno kdekoli na jevišti namontovati! A všecko toto ovládá a řídí jediný člověk

Sigifrid, syn Gerův —
Jar. Fric („Tyl“ Jičín)

Stojhněv, kníže Stodoranů —
Inž. Emil Mareš („Heyduk“ Plzeň)
Dražko, kníže Břežanů —
Boh. Suchánek („Tyl“ Jičín)

Hrabě Rothulf, Gerův bratranec —
Fr. Staněk („Klicpera“ Holice)

v zmíněné již budce vedle nápovědy! Co možno tu vykouzlit barev, kdykoliv a kdekoliv, jak náladově možno tu každou scénu, ať vážnou, ať veselou barevným světlem podmalovati!

Co každý ochotník Hronovským závidí, jsou jejich pojezdne scény! Za jevištěm a na levé straně jsou výklenky, v nichž umístěny jsou podia rozměru 8×4 m, zcela nízká, na nichž možno snadno vystavěti a nábytkem opatřiti dvě úplné scény, které pak podle potřeby zajedou na jeviště, což hravě obstará pět lidí! Jak se tím zkrátí přestávky, jak ulehčí se práce, spojená s výstavbou scén! Kulisy a sufity, užívané na většině ochotnických jevišť dodnes, jsou v Hronově věcí neznámou! Jen různé stojky, budovy, stromy, skalky, zdi, keře a balvany jsou připraveny, aby z nich vytvořeny byly nejrůznější krajinářské dekorace! A je-li potřebí, namalují se stojky nové, však je místa pod jevištěm a v kůlně za divadlem ještě dost!

Nadšení a chuti ku práci hronovským ochotníkům nechybí. O tom jsem se přesvědčil, když jsem přijel do Hronova, abych řídil inscenaci „Gera“. K mému velkému a příjemnému překvapení byly veškeré části dekorace, přesně dle mých návrhů provedené, hotovy a připraveny ku stavbě scén. A tak hned druhý den stál na pojezdne scéně v plné slávě mohutný a ponurý Gerův hrad a večer po zkoušce od 9 do 11 hodin trpělivě předváděli mi neúnavní pánové Prachař a Světlík všechny světelné efekty, až docílili jsme vhodného osvětlení pro první dva akty. Pak postupně postaveny ostatní, z nichž nejmohtněji působila scéna slovanského obětiště s obrovskými kmeny stromů a poslední scéna dohry, kde obrovitý, dřevěný chrám Gerův s vlající korouhví symbolisuje vítězství hrubého násilí a zpupné moci nad nejednotnými kmeny Slovanskými. A tak zbývá mi jen doložit, že v zákulisí Hronovského divadla cítil jsem se jako doma, obklopen přátelskou ochotou všech a že ve všem se mi tak vyšlo vstříc při pořizování jednotlivých scén, až do poslední maličkosti, že s radostí mohu říci: Výprava „Gera“ na scéně Jiráskova divadla byla mojí první scénickou výpravou, kde vše pořízeno přesně podle mých návrhů, úplně nově a nic nerušilo tu celkový obraz scény!

Však také scény se velice líbily a ze všech stran dostalo se mi tolik slov uznání, že jsem byl opravdu potěšen, ale bez obětavé a nenáročné spolupráce všech byl bych tohoto cíle nedošel!

A proto poučení z „Jiráskova Hronova“ pro ostatní ochotníky: Krásný cíl náš, dokonalé předvádění českých děl na českých, vzorně vypravených scénách zdaří se jen za svorné, obětavé spolupráce všech! „Jedinec nic, celek vše“, musí být heslem nejen so-

Tugomír z knížecího rodu ve Stodoranech —
Jos. Čuchal (Spdo. Jaroměř)

kolských, ale i ochotnických pracovníků. A pak může být podobných divadel, jako je Hronovské, více, ovšem dostihnouti ho nebude snadno a není to také třeba. Jiráskovo divadlo ať je jedinečně krásné, ať svými mohutnými sloupy hrdě se vznáší k nebesům tam pod Turovem, kde svaté vojsko spí, ať připomíná nám naše povinnosti k národu a našim odvěkým nepřátelům za hranicemi, zde tak blízkými, ať je výstrahou, že jsme svorni a připraveni odraziti každý útok!

A heslem všech ochotníků a všech, kdo rádi mají české divadlo, buď: Za rok v srpnu zase do Hronova, ať stane se nám českým „Beyreuthem“, kam celý národ bude putovati po dlouhá, dlouhá léta pro posilu a osvěžení. Každý rok jedno Jiráskovo dílo ať zastkví se v tak krásném provedení, jako letos „Gero“; jestliže toto drama je varovným hlasem proti slovanské nsvornosti a roztríštěnosti, pak nechť příště zahlaholí ze scény „U nás“ mohutný hlas Husovy lásky k pravdě, Žižkovy statečnosti a Roháčovy vytrvalosti a nepoddajnosti.

Vzpomínáme

Inž. arch. Jindra Freiwald

Vyjíždíme večer na hronovské náměstí; je právě po „placmuzice“, všude plno lidí, divadlo slavnostně osvětleno, útulná hospoda „U Sokola“ nabita a hned dostáváme hlášení: „Už se dělají pstruzi.“ Nás táhne divadlo a tak než to bude na talíři, honem do divadla. Všecko vyblejskáno, vyzdobeno, světla hlediště se rozzářila — i naše tváře. Kdybych nebyl projektantem, měl bych stejnou radost jako hronovák. Ze všeho dýše láska, obětavost i starostlivost o zdar I. Jiráskova — našeho Hronova. Na jevišti shon příprav pro příští hru, ale to neznáte Hronováky: ten shon rychle obrací se jiným směrem a už bourají, co postavili, aby panu ministrovi Slávikovi ukázali své jevištní vymoženosti. Už rozvíjí kruhový horizont, zapínají světla. Ocitáme se v krásném jitra, ač je skoro půlnoc, růžové sluníčko rozzařuje se teplou žlutí, na obzoru vyvstávají mraky, které už se ženou rychlostí smršťe, obloha se zatahuje do šediva, začínají řádit hromy a blesky; v kritické situaci, kdy měl přijít liják a snad i kroupy (mil. paní ministrová neměla s sebou deštník!), zaslechl na štěstí nemilosrdný Perun v osobě July Štelcika, řídící počasí dole v budce, slova pana ministra: „Jen slunko, slunko“ (totiž po dobu slavností) a tak se stalo, že jsme na hronovském jevišti náhodou nezmokli na kůži a rozzářil se nejkrásnější letní den

To bylo podnětem skvělému návrhu pana ministra: „Nařídte to slunko místo o půlnoci každý den ráno a nechte svítit bez mraků a blesků.“ Návrh sice přijat, ale žel nebyl splněn asi proto, že resort počasí patří do kompetence p. ministra Šrámkova, jemuž hronovští ochotníci na neštěstí zapomněli poslat kolkovanou žádost.

Radost z výletu na jeviště hronováků, kde takovou náhodou jsme ušli promoknutí a z toho pošlým nemocem, jsme ovšem začli oslavovat, které začínání spojeno s očekáváním oné sluneční iluminace v jitřních hodinách. Protože však místo toho začalo kolem 7. hodiny ranní pršet, šli jsme spáti v blahé naději, že do odpoledne se vše v dobré obrátí, bez naší oučasti.

Sluší podotknout, že již první večer, kdy začínalo se jít domů v častém marném opakování, sbratřil ze všech koutů RČS. přítomnou v Hronově obec ochotnickou srdečným přátelstvím, jemuž přispělo sousedské posezení i milá družná zábava, v níž zapomnělo se na počasí i hodiny. Jistě všichni rádi vzpomínají krásných, nám dosud neznámých slovenských písní, jež nám tak skvěle zazpívala mil. paní ministrová i vtipných zdravic a mistrně přednesených básní Jiráskových panem ministrem, jenž přinesl mezi nás hřejivé bratrství Slováka, které dovedlo

VĚNEC ÚMDOČ.
SE STUHAMI
VŠECH OKRSKŮ
NESENÝ V HRONOVĚ
V PRŮVODU 23. SRPNA 1931
K HROBU MISTROVU

zdotat mrazivost nepřízně počasí. A bylo jistě v našem Hronově všem tak mile a teploučko, jako doma za kamny, i když venku bylo psí počasí. Vždyť byli sme — u n á s.

A tak mými vzpomínkami letí kalejdoskop radostných těch chvil, kdy začínalo se jít domů: „ted'!“, aniž by se kdo hnul. Nebylo přec možno se utrhnout, bylo škoda zmeškat mnohou báseň, jež rodila se vtipně u stolu, rozmarného vyprávění v ochotnické latině, zpěvu, roztomilosti a té pospolitosti, v níž sklenky — nevyjímaje ani číš p. ministra — zvonily na uzavírané přátelství.

Jen poslední večer bylo smutno mezi námi. Bylo to němé loučení, hlavně zásluhou našeho dra Kudrnáče, kterého marně jsme provokovali k řečnění. Neraď sklízí aplaus a tak promluvil jen krátce a potichu: „Pudem spat.“

Moje vzpomínky jsou jen částí neoficiální; o té, o divadle, herectví, režii i chvílích piety jistě povolanější se rozepíše. Jen ještě na omluvu režiséra musím neinformovaným připomenouti, že mraky a blesky musí být na hronovském jevišti v každém kuse. Je to v zájmu kasovním. Jedna babka od Záles šla jest totiž také do divadla, prej tam dělaj vopraudickou bouřku a chudák si vybrala „Hrníček pro štěstí“ a zle láterila, že tam už nepude, když tam nedělali nejen bouřku, ale ani mraky. A tak aspoň mraky musej být v každém kuse. A až mraky budou obehraň a publikum nepotáhnou, mají hronováci už přichystaný jiný lákadlo: Budou dělat i — duhu. To bude zas něco, co nemá žádný jiný divadlo a zas je to udrží na čas nad vodou.

A pak už snad pomůže (tonoucí se i stébka chytá) — P e t s c h e k . . . , nebo že by Ž i v n o b a n k a ?

L I D O V É D I V A D E L N I C T V Í

Resoluce sjezdu českoslov. ochotnictva v Hronově 23. srpna 1931

U příležitosti oslav „I. Jiráskova Hronova“ v den osmdesátých narozenin velikého Mistra, který pro lásku k národu pracoval a zapřisahal k ní lid a který byl a zůstane národem milován, zdůrazňuje československé ochotnictvo svůj národný, kulturní a umělecký program.

Voláme v této významné a vážné chvíli ke všem věrným a nadšeným ochotníkům, aby sledovali svou obětavou a nezištnou činností především a vždy prospěch národních věcí, aby českým divadlem šířili a sílili v českém lidu vědomí a ve správcích národních statků svědomí, že národní podstatná hrdost a ryzí mateřská řeč jsou nejdůležitějšími doklady nároků na jsoucnost národa a na jeho uznání a jedině spolehlivým základem udržení nabyté svobody a zabezpečení budoucnosti, jak

nás tomu učili a nabádali národní velikáni v čele s nesmrtelným J. K. Tylem a A. Jiráskem.

Voláme všechny na stráž a k ochraně n e u t r a l i t y umění a zvláště l i d o v é h o d i v a d e l n i c t v í, aby bylo zachováno svým národním a kulturním úkolům, nebylo ovlivňováno žádným stranictvím a nebylo vykořisťováno pro ziskové a neideové účely.

Konečně vybízíme důrazně všechny československé ochotníky, aby se připravovali náležitě k těmto úkolům, pracovali v zájmu těchto cílů i na posilu a pro rozkvět domácího divadelnictví o z v ý š e n í u m ě l e c k é ú r o v n ě svých výkonů, aby — majíce na paměti umění — hráli jen hodnotné hry a aby — překonávající škodlivé sklony sobectví a nezdravé tříštění sil — budovali v e l k o u a s i l n o u o r g a n i s a c i, schopnou vydatné podpory vlastních složek, důstojného zastoupení a záruky výsledné ochrany i výboje.

U vědomí velkého významu lidového divadelnictví, pro jehož rozvoj se spojilo ochotnictvo kulturních národů evropských v „Mezinárodní výbor pro lidové divadelnictví“, žádáme československou veřejnost a zvláště povolané činitele, řídící veřejné záležitosti, aby i oni v zájmu národa, jeho umění a kultury v y d a t n ě p o d p o r o v a l i č i n n o s t v e l i k é h o š i k u t i s í c ů o c h o t n í k ů, znajících jen práci, obět a čisté nadšení.

Zvláště však žádáme v tento památný den s největším důrazem, aby bylo konečně uskutečněno v y d á n í n o v é h o d i v a d e l n í h o z á k o n a a se vši rozhodností trváme na svém požadavku, aby to byl z á k o n i d e o v ý, který by chránil především a zabezpečil svobodu a pokrokový rozvoj našeho umění, který by účelnou ochranou a podporou lidového divadelnictví poskytl také možnost dokonalého vývoje činnosti divadelního ochotnictva jako významné a podpory hodné složky národní, kulturní a osvětové a který by dosavadní ponižující postavení herců z povolání podle živnostenského řádu proměnil na poměr skutečných umělců k uměleckým ústavům!

V Hronově dne 23. srpna 1931

Za sjezdové předsednictvo:

Dr. Fr. Herman, starosta ÚMDOČ.

Rudolf Weinert, ústř. tajemník ÚMDOČ.

Zasláno „I. Jiráskův Hronov“, pořádaný Ústřední Maticí Div. Ochotnictva Čsl. s pomocí výboru „Jiráskova Hronova“, měl neobyčejně cenný úspěch morální i překvapující výsledek finanční. — Je to zásluhou těch, kteří se přičinili o zdar jednotlivých částí slavnostního pořadu, i zásluhou vzácných hostů, kteří svou činnou účastí zdůraznili význam oslav Jiráskovy památky.

Výkonný výbor ÚMDOČ. vřele děkuje všem p. zástupcům korporací za jejich významné projevy, zejména panu ministru vnitra *dru J. Slávikovi*, spisovateli *Jaroslavu Kvapilovi*, Mistru *Rudolfu Deylovi* a spisovateli *F. S. Procházkovi*, dále děkuje radě města Hronova a jejímu náměstkovi starosty panu *J. Kovářovi* za účinnou podporu pořadatelstva a zvláště srdečně děkuje panu profesoru *dru Zdeňku Nejedlému* za jeho krásnou přednášku, proslovenou na akademii, *Zpěváckému spolku „Dalibor“* a všem účinkujícím na akademii.

Stěžejní částí pořadu byla divadelní představení, provedená našimi ochotníky s překvapujícím uměleckým úspěchem, podloženým příkladnou obětavostí a opět osvědčeným ochotnickým nadšením. Proto platí náš veřejný dík panu profesoru *Leo Richtrovi* za jeho krásnou a úspěšnou inscenaci „Gera“, panu vrch. inspektorovi *Maxu Ledererovi* za zdařilou režii a všem účinkujícím ochotníkům za mimořádný úspěch všech tří představení této obtížné Jiráskovy hry. Tentýž dík platí Spolku divadelních ochotníků v *Pardubicích*, Vzdělávacímu sboru na *Vyšehradě* a Spolku div. ochotníků „*Alois Jirásek*“ v *Novém Bydžově*, jakož i jejich režisérům *dru K. Krpatovi*, inž. *Jos. Barkovi* a *Al. Janatovi* a všem účinkujícím za vzorné sehrání „*Otce*“, „*Vojnarky*“ a „*Filosofské historie*“.

V Praze dne 20. září 1931

Za výkonný výbor:

Dr. Fr. Herman, starosta

Rud. Weinert, gen. tajemník

„ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO“ vychází 20krát ročně, vždy 15. a posledního v měsíci, kromě července a srpna. Vydává je Matice Divadelní, spolek pro péči o kulturní zájmy čsl. divadelnictví, nákladem Zemědělského knihkupectví A. Neubert v Praze-II., Hybernská 12, kdež je i administrace. Roční předplatné Kč 44.— i s pošt. Jednotlivá čísla po Kč 2.50. Novinová sazba povolena řed. pošt a tel. čís. 814/VII. 1928. Tiskem *Tempa Praha-II.* Odpovědný redaktor *Jakub Rydvan* (inž. Václav Sommer) bydlí Praha VI., Neklanova 44 a bývá přítomen v nakladatelství Neubertově zpravidla denně po 4. hod., nebo v úterý a pátek kol 6. hod. v kanceláři Maticní, Praha II., Ostrovní 16.

Reklamace nedošlého čísla vyřizujeme jen do 14 dnů po vyjítí čísla následujícího.